

การพัฒนากลไกทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์¹

ธินาภรณ์ ตั้งแต่ง²

จากการศึกษาเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันทางเศรษฐกิจที่สำคัญอยู่กับสังคมไทยมานานและมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง สหกรณ์ออมทรัพย์มีหน้าที่มาช่วยแก้ปัญหาหนี้สินของสมาชิกและยังทำธุรกิจให้กู้ยืมและฝากเงินระหว่างสหกรณ์ด้วยกัน การให้บริการรับฝากเงินและปล่อยเงินกู้แก่สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ต้องพิจารณาการให้กู้เงินอย่างรัดกุมรอบคอบเป็นไปตามข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์อย่างเคร่งครัด โดยหลักแล้วสหกรณ์ออมทรัพย์จะพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ ประวัติและพฤติกรรมทางการเงินของผู้กู้ หลักประกัน รวมถึงเงื่อนไขอื่นๆ ตามที่สหกรณ์ออมทรัพย์เห็นสมควร³ มาใช้เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติเงินกู้แก่สมาชิก ก็เป็นช่องทางที่ทำให้เสี่ยงในระบบสหกรณ์ออมทรัพย์ส่งผ่านกันมาจนนำไปสู่ผลกระทบวงกว้างได้ ในแง่ของการกำหนดการปล่อยสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ต้องสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์นั้น ซึ่งการตรวจสอบเบื้องต้นดังกล่าวก็ยังเกิดความเสี่ยงของการปล่อยสินเชื่อเงินกู้ได้ และความเสี่ยงที่เกิดจากลูกหนี้ที่เป็นสมาชิก หรือสหกรณ์อื่นที่เป็นคู่สัญญา จะทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ขาดสภาพคล่องทางการเงิน เมื่อไม่ได้รับชำระหนี้จากสมาชิก

ในกรณีที่สมาชิกกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยให้หน่วยงานของต้นสังกัดของผู้กู้ยืมหักเงินเดือนหรือเงินได้รายเดือนชำระเงินทุนหมุนเวียนทุกเดือนจนครบตามสัญญา ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42/1 กำหนดให้หักเงินชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์เป็นอันดับแรกถัดจากหนี้ภาษีอากร สมาชิกจะต้องมีหนังสือยินยอมแจ้งไว้แก่หน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นการคุ้มครองระบบสหกรณ์ที่ดำเนินกิจการเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกโดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การหักเงินเดือนหรือเงินอื่นใดเพื่อชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์เป็นอันดับแรกจึงมิใช่เพียงการแสดงเจตนายินยอมเป็นหนังสือของสมาชิกสหกรณ์ แต่เป็นไปโดยผลตามที่กฎหมายรับรองไว้ หากกรณีที่ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่ ไม่หักเงินเดือนหรือค่าจ้าง

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนากลไกทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ อาจารย์ ดร.พิรพงษ์ จงไพศาลสกุล และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิล สิริพิฑูร

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ กรมส่งเสริมสหกรณ์, หลักเกณฑ์การให้เงินกู้แก่สมาชิกอย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม [Online], Available URL: http://e-service.cpd.go.th/elib/pdf_file/25072567.pdf, 2025 (พฤษภาคม 21).

หรือเงินอื่นใดที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิก การที่มาตรา 42/1 ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ไม่ได้มีการกำหนดบทลงโทษไว้เป็นการเฉพาะทำให้เป็นช่องว่างให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้าง ในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่ ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวได้

การที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกกฎกระทรวงการฝากเงินและการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2567 โดยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อคุ้มครองเงินฝากและเงินลงทุนของสหกรณ์ให้เหมาะสมต่อเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงและความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ กฎกระทรวงดังกล่าวมีข้อจำกัดในเรื่องเกณฑ์การให้ฝากเงินหรือลงทุนต่อแห่งได้ไม่เกินร้อยละสิบของทุนเรือนหุ้นร่วมกับทุนสำรองของสหกรณ์ ทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของสหกรณ์ อีกทั้งทำให้สหกรณ์มีสภาพคล่องที่เหลือนจากการกู้ยืมของสมาชิกต้องระงับการรับฝากเงินและการถือหุ้นของสมาชิกสหกรณ์ เนื่องจากมีข้อจำกัดของการลงทุน ทำให้ไม่สามารถสร้างรายได้และคืนผลตอบแทนแก่สมาชิกได้

จากการศึกษาพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ยังมีประเด็นปัญหาที่ควรศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรกคือ ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาการปล่อยสินเชื่อเงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 “มาตรา 47⁴ การกู้ยืมเงินหรือการค้ำประกันของสหกรณ์จะต้องจำกัดอยู่ภายในวงเงินที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ” เนื่องจากลักษณะของการดำเนินงานและหลักการของสหกรณ์ออมทรัพย์มีความแตกต่างจากสถาบันการเงินอื่นๆ สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่มีกฎหมายบังคับใช้เครดิตบูโรเหมือนอย่างเช่นกับสถาบันการเงิน เครดิตบูโรหรือบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บข้อมูลบัญชีสินเชื่อและประวัติการชำระสินเชื่อทุกประเภทของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลซึ่งส่งมาจากสถาบันการเงินและบริษัทที่เป็นสมาชิกเครดิตบูโร เครดิตบูโรอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 24/1 และมาตรา 51 ข้อมูลเครดิตเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาสินเชื่อ โดยจะแสดงถึงภาระหนี้และการชำระหนี้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมการเป็นหนี้อย่างไร มีความตั้งใจในการชำระหนี้และความน่าเชื่อถือเพียงใด ทำให้มีความสำคัญต่อการทำธุรกรรมต่าง ๆ กับสถาบันการเงิน โดยเฉพาะการขอกู้เงิน การขอสินเชื่อ และบัตรเครดิต ซึ่งสมาชิกจะเรียกดูข้อมูลเครดิตจากเครดิตบูโรเพื่อนำไปพิจารณาร่วมกับข้อมูลอื่น ๆ เช่น รายได้ ความสามารถในการชำระหนี้ อาชีพ อายุ และหลักประกัน เป็นต้น เหตุที่ไม่มีการบังคับใช้เครดิตบูโรกับสหกรณ์ออมทรัพย์อย่างครอบคลุม เนื่องจากการ

⁴พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 47.

⁵ ธนาคารแห่งประเทศไทย, **สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545** [Online], Available URL: <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/laws-and-rules/laws-and-regulations/legal-department/7-ncb-act/7-intro/7-Intro-Law-TH-NCB-2545, 2025> (กรกฎาคม 20).

บังคับสมาชิกให้เข้าสู่ระบบเครดิตบูโรอาจทำให้สมาชิกบางรายกู้ยืมเงินได้ยากขึ้น หรือต้องไปกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า ในปัจจุบันมีสหกรณ์ออมทรัพย์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำกัด ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องคุณสมบัติผู้ขอกู้ เงินไข วิธีการให้กู้เงินสามัญ พ.ศ.2567 โดยสมาชิกมีสิทธิขอรับเงินกู้สูงสุดไม่เกิน 2,000,000 บาท มีเงื่อนไขกรณีวงเงินกู้เกิน 200,000 บาท ต้องมีทุนเรือนหุ้นสะสมและหรือเงินฝากที่มีในสหกรณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของวงเงินที่ขอกู้และให้แนบเอกสารข้อมูลเครดิตบูโรจากบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด เพื่อประกอบการพิจารณาในการอนุมัติสินเชื่อ⁶ ในการพิจารณาการปล่อยสินเชื่อจะพิจารณาจากข้อมูลภายในสหกรณ์ออมทรัพย์ ส่วนใหญ่จะใช้ข้อมูลภายในของสมาชิก เช่น สลิปเงินเดือน หรือ ประวัติการฝากเงินและการชำระหนี้ที่มีอยู่ในสหกรณ์มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาการปล่อยสินเชื่อ ถึงแม้จะสอดคล้องกับหลักการ 5C's of Credit⁷ แต่ยังไม่เพียงพอในการประเมินความเสี่ยงอย่างรอบด้าน ทำให้เกิดปัญหาว่าสมาชิกของสหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้ได้ เพราะมีการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์อื่นหรือสถาบันการเงินหลายแห่ง และไม่มีข้อมูลประวัติการชำระหนี้เป็นอย่างอื่น ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลเหล่านั้นได้

ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการหักเงินเดือน ค่าจ้าง หรือเงินอื่นใดให้กับสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 “มาตรา 42/1⁸ เมื่อสมาชิกได้ทำความยินยอมเป็นหนังสือไว้กับสหกรณ์ ให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้าง หรือเงินอื่นใด ที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิคนั้น เพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสหกรณ์ ให้แก่สหกรณ์ตามจำนวนที่สหกรณ์แจ้ง ไปให้หน่วยงานนั้นหักเงินดังกล่าวและส่งเงินที่หักไว้ให้นั้นให้แก่สมาชิกโดยพลัน

การแสดงเจตนายินยอมตามวรรคหนึ่ง มิอาจจะถอนคืนได้ เว้นแต่สหกรณ์จะให้ความยินยอมการหักเงินตาม วรรคหนึ่ง ต้องหักให้สหกรณ์เป็นลำดับแรก ถัดจากหนี้ภาษีอากรและการหักเงินเข้ากองทุนที่สมาชิกต้องถูกหักตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม”

เนื่องจากมาตรา 42/1 วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้าง หรือเงินอื่นใดให้กับสหกรณ์ เมื่อสมาชิกได้ทำความยินยอมเป็นหนังสือไว้กับสหกรณ์นั้น ทางสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ประสบปัญหาในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่หักเงินเดือนหรือค่าจ้างหรือเงินอื่นใดของสมาชิกให้กับสหกรณ์อยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้สหกรณ์ขาดรายได้จากเงินจำนวนนี้และได้รับความเสียหายอย่างมาก

⁶ สหกรณ์ออมทรัพย์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำกัด, หลักเกณฑ์และแบบคำขอเงินกู้สามัญ [Online], Available URL: <https://www.dlasavingcoop.com/show.php?No=774>, 2025 (กรกฎาคม 20).

⁷ วรรณ วรค์สายทอง, การบริหารธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์, กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำปาง (พฤษภาคม 2560), หน้า 3.

⁸ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 42/1.

ดังนั้นแล้วเมื่อพิจารณาจากการที่ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐไม่หักเงินตามหนังสือยินยอมอาจเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หากสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีเจตนาทำให้สหกรณ์เสียหาย แต่กระบวนการฟ้องร้องโดยสหกรณ์จะทำได้ยาก เพราะต้องพิสูจน์เจตนาพิเศษนั้นอย่างชัดเจน แม้ว่าหน่วยงานของรัฐไม่หักเงินเดือนนำส่งให้สหกรณ์ หรือสมาชิกถูกดำเนินคดี สหกรณ์ก็ยังคงมีสิทธิที่จะเรียกร้องหรือบังคับชำระหนี้จากสมาชิกโดยตรงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศอังกฤษ พบว่ามีระบบที่เข้มงวดกว่า คือ Attachment of Earnings Order (AEO) ซึ่งเป็นคำสั่งศาลให้หักเงินเดือนลูกหนี้โดยตรงผ่านนายจ้าง หากนายจ้างไม่ปฏิบัติตาม อาจถือเป็น การละเมิดคำสั่งศาล (Contempt of Court) และอาจต้องชำระหนี้แทนลูกหนี้ ถูกปรับ หรือถูกดำเนินคดีอาญาได้ กฎหมายไทยยังไม่มีบทลงโทษชัดเจนสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่หักเงินตามคำยินยอมของสมาชิก ขณะที่ประเทศอังกฤษมีระบบกฎหมายบังคับการหักเงินจากรายได้ที่เข้มงวดและมีบทลงโทษทางกฎหมาย หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการฝากเงินและการลงทุนสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ มาตรา 89/2 (8)⁹ บัญญัติว่า “ การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในเรื่องดังต่อไปนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้อาจกำหนดให้แตกต่างกันไปตามขนาดของสหกรณ์ก็ได้ (8) การฝากเงินหรือ การลงทุน ” เกี่ยวกับเรื่องการฝากเงินและการลงทุนสำหรับสหกรณ์มีสภาพคล่องทางการเงินสูงและมีการ ลงทุนตามมาตรา 62¹⁰ อาทิ (1) ฝากในชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น, (2) ฝากในธนาคาร หรือฝากใน สถาบันการเงินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์, (3) ชื่อหลักทรัพย์ของรัฐบาล หรือรัฐวิสาหกิจ, (4) ชื่อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์, (5) ชื่อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น, (6) ชื่อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวก หรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ , (7) ฝาก หรือลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

การออกกฎกระทรวงการฝากเงินและการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2567¹¹ โดยมีข้อจำกัดในเรื่องเกณฑ์การทำให้ฝากหรือลงทุนในนิติบุคคลแต่ละแห่งได้ไม่เกินร้อยละสิบ ของทุนเรือนหุ้นร่วมกับทุนสำรองของสหกรณ์ รวมถึงข้อจำกัดการฝากเงินหรือลงทุนเมื่อนำมารวมกันแล้ว ต้องไม่เกินทุนเรือนหุ้นร่วมกับทุนสำรองของสหกรณ์ การออกกฎกระทรวงดังกล่าวทำให้สหกรณ์ เกิดผลกระทบในการบริหารจัดการสภาพคล่องส่วนเกิน อาทิ อาจต้องลดดอกเบี้ยเงินฝากลงหรือจะทำให้

⁹ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 89/2 (8).

¹⁰ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 62.

¹¹ กฎกระทรวงการฝากเงินและการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2567 ข้อ 3.

เงินทุนของสหกรณ์ลดลง สมาชิกโยกย้ายเงินฝากจากสหกรณ์ไปฝากหรือลงทุนอย่างอื่น ทำให้เงินไหลออกไปจากระบบสหกรณ์ จนกระทั่งเกิดผลกระทบต่อสินทรัพย์ในของระบบสหกรณ์ได้

ดังนั้นแล้วปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาสำคัญควรมีการแก้ไขและปรับปรุงพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 รวมถึงกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีการกำกับดูแลความเหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์ครอบคลุมแต่ละด้านอย่างชัดเจนตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายบังคับใช้เครดิตบูโรในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อเงินกู้แก่สมาชิก ซึ่งแตกต่างจากธนาคารและสถาบันการเงินอื่นๆ ที่มีข้อกำหนดให้ตรวจสอบข้อมูลเครดิตจากเครดิตบูโร ตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ควรจะต้องแก้ไขพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 5 ประกอบกฎกระทรวงการดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2564 โดยกำหนดข้อ 32. บัญญัติว่า “สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นที่กู้ยืมเงินทุกประเภทเกินสองแสนบาทขึ้นไปจะต้องเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบเครดิตบูโร ภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545” หากสหกรณ์ออมทรัพย์เข้าสู่กระบวนการตรวจสอบเครดิตบูโรจะช่วยทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีข้อมูลเครดิตของสมาชิกที่ครบถ้วนและแม่นยำขึ้น ส่งเสริมวินัยทางการเงิน ลดความเสี่ยงหนี้เสีย และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่ออย่างมีความรับผิดชอบ อีกทั้งช่วยลดปัญหาหนี้ซ้ำซ้อนและความเสี่ยงทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์สามารถบริหารจัดการเงินฝากและสินเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 42/1 ไม่ได้ระบุบทลงโทษทางอาญา ในกรณีที่หากผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างไม่ปฏิบัติตามการหักเงินเดือนหรือเงินอื่นใดตามคำยินยอมของสมาชิก ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่า จึงควรมีมาตรการลงโทษทางอาญาสำหรับผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือหน่วยงานอื่นใดที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นการเฉพาะและเหมาะสม การลงโทษทางอาญาเป็นเครื่องมือสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายและรักษาระเบียบของสังคม ลดความเสี่ยงและป้องปรามความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดมาจากระบบกฎหมายของประเทศอังกฤษ Attachment of Earnings Order (AEO) หากมีการละเมิดคำสั่งศาลแล้วก็จะถูกดำเนินคดีอาญาได้ โดยกำหนดมาตรา 133/6 เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ บัญญัติว่า “ มาตรา 133/6 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามความยินยอมที่สมาชิกได้ทำเป็นหนังสือไว้กับสหกรณ์โดยให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้าง หรือเงินอื่นใดที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิคนั้น เพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสหกรณ์ให้แก่สหกรณ์ตามจำนวนที่สหกรณ์แจ้งไปตามมาตรา 42/1 วรรคแรก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

3. ควรแก้ไขกฎกระทรวงการฝากเงินและการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2567 ข้อ 3 โดยกำหนดสัดส่วนเพดานการลงทุนของสหกรณ์ไม่เกินทุนเรือนหุ้นร่วมกับทุนสำรองโดยให้นำทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง และเงินรับฝากจากสมาชิกต้องเป็นเงินที่เหลือจากการบริหารสมาชิกแล้วมาลงทุนได้ เพื่อเปิดโอกาสในการสร้างผลตอบแทนที่สูง หากมีนิติบุคคลที่มั่นคงและให้ผลตอบแทนสูง แต่ถูกจำกัดการลงทุนไว้ไม่เกินร้อยละสิบ อาจทำให้สหกรณ์พลาดโอกาสสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับสมาชิก ดังนั้นควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงการฝากเงินและการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2567 ข้อ 3 ระบุว่า “ข้อ 3 ให้สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ฝากเงินหรือลงทุนในนิติบุคคลแต่ละแห่งได้ไม่จำกัดจำนวน ทั้งนี้ต้องไม่เกินทุนเรือนหุ้นร่วมกับทุนสำรองโดยให้นำทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง และเงินรับฝากจากสมาชิกต้องเป็นเงินที่เหลือจากการบริหารสมาชิกแล้วมาลงทุนได้”

เอกสารอ้างอิง

วรรณา วงศ์สายทอง, การบริหารธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์, กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารการจัดการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำปาง (พฤษภาคม 2560), หน้า 3.

กรมส่งเสริมสหกรณ์, หลักเกณฑ์การให้เงินกู้แก่สมาชิกอย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม [Online], Available URL: http://e-service.cpd.go.th/elib/pdf_file_25072567.pdf, 2025 (พฤษภาคม 21).

ธนาคารแห่งประเทศไทย, สาระสำคัญพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 [Online], Available URL: <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/laws-and-rules/laws-and-regulations/legal-department/7-ncb-act/7-intro/7-Intro-Law-TH-NCB-2545>, 2025 (กรกฎาคม 20).

สหกรณ์ออมทรัพย์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำกัด, หลักเกณฑ์และแบบคำขอเงินกู้สามัญ [Online], Available URL: <https://www.dlasavingcoop.com/show.php?No=774>, 2025 (กรกฎาคม 20).

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545.

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวงการฝากเงินและการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2567.